

1. TYÖLLISYYS JA KILPAILUKYKY

1.1 Toimeentulotuki ja asumiskustannukset

Käytettävissä olevan määrärahan yläraja: 200 000 €
Aikajänne: 2/2018–2/2019

Tietotarpeen tausta ja tarvekuvaus perusteluineen:

Hallitus päätti puoliväliriihessä käynnistää valmistelut työllisyyttä ja toimeliaisuutta parantavasta sekä eriarvoisuutta vähentävästä sosiaaliturvan kokonaisuudistuksesta. Sosiaaliturvan uudistamisen näkökulmasta keskeistä on ymmärtää ja pystyä arvioimaan nykymuotoisen sosiaaliturvan vaikutuksia uudistustarpeiden paikantamisen näkökulmasta. Rekisteripohjaisiin aineistoihin liittyvä tutkimus ja mm. mikrosimulointimenetelmät ovat perinteisesti mahdollistaneet Suomessa syvällisen ja seikkaperäisen sosiaaliturvan tarkastelemisen. Toimeentulotukeen liittyvät tarkastelut ovat kuitenkin olleet rajoittuneita aineistoon liittyvistä pulmista johtuen. Viimesijaisena etuutena toimeentulotukeen liittyvät kysymykset ovat kuitenkin olennaisen tärkeitä sosiaaliturvan toimivuuden ja kotitalouksien toimeentulon näkökulmasta.

Esimerkiksi toimeentulotukeen, asumiskustannuksiin, ja vuokratason liittyviä kysymyksiä ei ole tarkasteltu luotettavin kvantitatiivisin menetelmin (laadullista, asiantuntija-arvioihin perustuvaa tarkastelua on tehty mm. Sosiaali- ja terveysministeriö (2000): Vuoden 1998 perusturvamuuutosten arviointitutkimuksen loppuraportti, sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2000:16), kun vastaavaa tutkimusta esimerkiksi asumistuen osalta on pystytty tekemään (mm. Eerola & Lyytikäinen (2017): Housing allowance and rents: Evidence from a stepwise subsidy system, VATT working papers 88). Toisaalta esimerkiksi toimeentulotuen luonne väliaikaisena, viimesijaisena etuutena on hämärtynyt ja toimeentulotukea saadaan usein jatkuvana etuutena. Ilmiön taustalla olevien muun muassa ensisijaiseen sosiaaliturvaan ja kotitalouksien eri tilanteisiin liittyvien tekijöiden seikkaperäinen arviointi on tärkeää sosiaaliturvan uudistamisen näkökulmasta.

Perustoimeentulotuen siirtyminen vuoden 2017 alusta Kansaneläkelaitoksen maksettavaksi on mahdollistanut luotettavan, rekisteripohjaisen tietoaineiston kertymisen perustoimeentulotuen saajista. Luotettava ja kattava yksilötason aineisto mahdollistaa aiempaa täsmällisemmän tieteellisen selvitystyön tekemisen aiheesta.

Hankkeen on tarkoitus tuottaa sekä kuvailevaa tilastollista selvitystietoa toimeentulotuen saajista sekä empiiristä tutkimustietoa toimeentulotuen vaikutuksista. Hankkeen onnistunut toteutus edellyttää näin ollen vaativien tilastollisten menetelmien hallitsemista sekä kokemusta mikroaineistoihin liittyvästä tutkimus- ja selvitystyöstä. Hakijoiden tulee ilmoittaa hakemuksessaan, mitä aineistoja heillä on käytettävissään analyysiä varten.

Tutkimuskysymyksiä:

- Millaiselta toimeentulotukiasiakkaiden joukko näyttää, ja millainen merkitys toimeentulotuella on heidän tulojensa muodostumisessa?
- Miten toimeentulotuen saajat asuvat ja millaiset ovat heidän asumiskustannuksensa?
- Tarpeelliset asumiskustannukset korvataan toimeentulotuessa ilman omavastuuta ja toimeentulotuessa on sovellettu tarpeellisina pidettävien asumismenojen kuntakohtaisia rajoja. Onko toi-

meentulotuella vaikutuksia vuokratasoon? Ovatko tarpeellisena pidettävät asumismenojen rajat yhtenäisiä suhteessa asumismenoihin eri puolilla maata?

- Toimeentulotuki on viimesijainen, väliaikaiseksi tarkoitettu etuus, jonka käyttö on kuitenkin pitkittynyt. Millaisissa tilanteissa olevat kotitaloudet ovat pidempiaikaisia toimeentulotuen asiakkaita?
- Toimeentulotukeen sisältyy 150 euron arvoinen ns. suojaosa työnteon kannusteiden parantamiseksi. Miten yleistä ja millaista toimeentulotuen ja työnteon yhdistäminen on?
- Toimeentulotuen perusosa on riippuvainen yksilön iästä ja perhesuhteista. Miten ajantasainen ja tarkoituksenmukainen järjestelmä on? Miten yleistä esimerkiksi vanhempiensa luona asuvien 18 vuotta täyttäneiden toimeentulotuen käyttö on?

Yhteydet hallitusohjelman toimeenpanosuunnitelmaan, valtioneuvoston strategioihin ja muuhun selvitys- ja tutkimustoimintaan:

Hallitus sopi puoliväliriihessä sosiaaliturvan kokonaisuudistuksen valmistelun käynnistämisestä. Samoin hallitus linjasi toimeentulotuen asumismenojen johdonmukaisten kriteerien laatimisesta. Toimeentulotukeen liittyvää, tilastollisiin tietoihin perustuvaa tutkimusta on toistaiseksi ollut aineistorojotteista johtuen heikosti, ja hankkeessa on tarkoitus tuottaa tällaista tietoa.

Tietotuotannon pääasialliset muodot ja raportointi:

- Kuvaileva tilastollinen selvitys, sosiaaliturvan vaikutusten ex post -arviointia, ratkaisuvaihtoehtojen tarkastelua sekä ex ante -arviointia.

1.2 Miten joustava hoitoraha on vaikuttanut työllisyyteen ja työtunteihin

Käytettävissä olevan määrärahan yläraja: 150 000 €
Aikajänne: 2/2018–3/2019

Tietotarpeen tausta ja tarvekuvaus perusteluineen:

Vuoden 2014 alusta voimaan tulleen joustavan hoitorahan tavoitteena on lisätä pienten lasten vanhempien ja muiden huoltajien mahdollisuuksia sovittaa yhteen perhe- ja työelämä nykyistä joustavammin parantamalla heidän taloudellisia mahdollisuuksiaan osa-aikaiseen työskentelyyn. Tavoitteena on erityisesti tukea kotihoidon tukea saavien asteittaista siirtymistä työelämään.

Hoitorahan määrään vaikuttaa keskimääräinen viikkotyöaika. Kun viikoittainen työaika on enintään 22,5 tuntia tai työaika on enintään 60 % tavanomaisesta, hoitoraha on 243,13 e/kk. Hoitoraha on 162,09 e/kk, kun työaika on yli 22,5 tuntia mutta enintään 30 tuntia viikossa tai yli 60 %, mutta enintään 80 % alan kokopäivätyön työajasta. Kumpikin vanhemmista voi saada tuen, jos työajan lyhennys pidetään eri aikaan.

Ennen joustavaa hoitorahaa osa-aikaisesti työskenteleville alle 3-vuotiaan lapsen vanhemmille maksettiin osittaista hoitorahaa. Osittaisen hoitorahan suuruus oli 96,41 e/kk vuonna 2013. Osittaiseen hoitorahaan verrattuna joustava hoitoraha on siis suuruudeltaan 2,5-kertainen, jos työaika on 60 prosenttia tavanomaisesta. Jos työaika on 80 prosenttia tavanomaisesta, joustava hoitoraha on 1,7-kertainen. Joustava hoitoraha kompensoi lyhyemmästä työajasta koituvaa ansionmenetystä osittaista hoitorahaa voimakkaammin.

Vaikka joustavan hoitorahan tavoitteena on nimenomaan tukea kotihoidon tukea saavien asteittaista siirtymistä työelämään, sitä voivat saada myös jo töihin palanneet työaikaansa lyhentävät vanhemmat ja vanhemmat, jotka työskentelivät osa-aikaisena jo ennen lapsen syntymää. Joustavan hoitorahan kokonaisvaikutus työtunteihin riippuu siitä, onko kotihoidon tuelta osa-aikaiseen työhön siirtyvien työtuntien määrän kasvu suurempi kuin jo töihin palanneiden työajan lyhennys. Hankkeessa tulisi siis selvittää, olisivatko joustavaa hoitorahaa saavat olleet kokoaikaisesti töissä vai kotona ilman joustavaa hoitorahaa.

Tutkimuskysymyksiä:

- Ketkä nykyisin käyttävät joustavaa hoitorahaa (ikä, sukupuoli, lasten lukumäärä, oma ja mahdollisen puolison tulotaso, koulutus, toimiala, alue, joustavan hoitorahan merkitys tulonmuodotuksessa, joustavan hoitorahan taso/työtunnit)? Joustavan hoitorahan saajien varhaiskasvatuspalvelujen eli päivähoidon käyttö: osa vai kokoaika?
- Mikä on ollut joustavan hoitorahan lyhyen aikavälin vaikutus sekä työllisyyteen että työtunteihin? Lisäksi vaikutuksia tulee tarkastella mm. iän, koulutuksen, tulojen ja toimialan suhteen.
- Lisäksi tulee tehdä vaihtoehtoislaskelma siitä, mikä vaikutus olisi julkiseen talouteen, jos joustava hoitorahan taso olisi sama kuin osittaisen hoitorahan.

Hakemuksessa tulee ilmoittaa, mitä aineistoja hakijalla on käytössään analyysiä varten. Analyysi edellyttää hyvää ekonometristä osaamista.

Yhteydet hallitusohjelman toimeenpanosuunnitelmaan, valtioneuvoston strategioihin ja muuhun selvitys- ja tutkimustoimintaan:

Hallitusohjelman tavoite työllisyysasteen nostamisesta 72 prosenttiin.

Tietotuotannon pääasialliset muodot ja raportointi:

- Poliittikkatoimien ex post- ja ex ante -arviointi.

1.3 Työllisyys- ja kannustimet: ehdotus informaatio- ja byrokratialoukkuja koskevan tieteellisen kokeilun toteuttamiseksi

Käytettävissä olevan määrärahan yläraja: 200 000 €
Aikajänne: 2/2018–12/2018

Tietotarpeen tausta ja tarvekuvaus perusteluineen:

Työllisyysasteen nostaminen ja työmarkkinoiden kohtaannon parantaminen on keskeinen Sipilän hallituksen tavoite. Tavoitteen saavuttamiseksi on toteutettu lukuisia uudistuksia, jotka tähtäävät sekä työttömien palveluiden tehostamiseen että työllisyyden kannustimien parantamiseen.

Monimutkainen sosiaaliturva- ja verojärjestelmä voi johtaa tilanteisiin, jossa työttömän työnhakijan on vaikea hahmottaa työnteon taloudellisia kannustimia. Työnhakijoilla voi olla vaikeuksia ymmärtää sosiaaliturvajärjestelmän yksityiskohtia erityisesti tilanteissa, jossa hän saa useita tulosidonnaisia etuuksia päällekkäin. Yksilön näkemys työnteon taloudellisesta kannustavuudesta voi perustua virheellisiin käsityksiin. Työnteon kannattavuuden hahmottamista vaikeuttaa myös se, että työttömien palveluiden ja sosiaaliturvan eri etuuksien käytännön toteutus tapahtuu eri hallinnonalojen toimesta eri paikoissa ja usein eri aikaan.

Toinen keskeinen usein esille nostettu työllistymisen este on byrokratialoukku. Byrokratialoukussa olevan henkilön on vaikea ottaa vastaan tilapäistä tai lyhytkestoista työtä. Byrokratialoukku juontaa juurensa muuttuvien tulojen vaikutukseen tukien yhteensovittamiseen, maksatuksessa tapahtuviin viiveisiin ja tukien takaisinperintään. Lyhytkestoinen työ aiheuttaa sekä epävarmuutta tuloista että vaivaa. Byrokratialoukkuun viitataan hyvin yleisesti julkisessa keskustelussa ja esimerkkitapauksissa. Tutkimustietoa byrokratialoukun olemassaolosta ei kuitenkaan ole.

Hankkeessa suunnitellaan työttömille työnhakijoille suunnattu satunnaistettuun koeasetelmaan perustuva kokeilu, jossa tarkastellaan työttömille tuotettavan sosiaaliturvaan ja verotukseen liittyvän informaation ja byrokratiaa vähentävän etuuspäätösten pidentämisen ja/tai samaan aikaan tehtyjen etuuspäätösten vaikutusta työttömyyden keston ja työllistymiseen avoimille työmarkkinoille. Esiselvityksen tuotos on siis käytännössä toteuttamiskelpoinen satunnaistettu kokeilu. Hankkeessa tulee huomioida teoreettisten näkökulmien lisäksi käytännön toteutukseen liittyviä tekijöitä.

Työllisyyskokeilun tarkoituksena on selvittää voidaanko työllisyyttä edistää pelkästään sillä, että työnteon taloudelliset kannustimet esitetään selvemmin. Hankkeeseen tulee sisällyttää systemaattinen katsaus kansainväliseen tutkimuskirjallisuuteen kenttäkokeisiin perustuvien informaatiokokeilujen vaikuttavuudesta työllisyyden ja kannustimien näkökulmasta. Kirjallisuuskatsauksessa ei tarvitse rajautua pelkästään työttömille työnhakijoille suunnattuihin kokeiluihin. Suunnitellussa kokeilussa tarjottavan informaation tulisi linkittyä mm. työttömyysturvaan ja työttömän mahdollisesti saaman asumistuen suojaosiin, mutta myös muut työttömyyteen liittyvät informaatiokokeiluideat ovat tervetulleita. Esiselvityksessä tulee suunnitella myös tarjottavan informaation toteutustapa (tarkat henkilökohtaiset laskelmat vs. yleinen informointi sosiaaliturva- ja verojärjestelmän toiminnasta), koe- ja kontrolliryhmät ja kokeilun käytännön toteutus kustannusarvioineen.

Koeasetelma suunnitellaan siten, että kokeilun vaikutukset voidaan luotettavasti arvioida sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Luotettava arvio tarkoittaa sitä, että kokeilun tulokset voidaan tulkita aitoina syy-seuraussuhteina ilman, että vaikutukset sekoittuvat samaan aikaan tapahtuviin lainsä-

dännön ja suhdannetilanteen muutoksiin. Arvioivat vastemuuttajat päätetään etukäteen ja esiselvityksessä on hyvä kiinnittää huomiota näiden tietojen saatavuuteen ja vaikutukseen toteuttamisen aikatauluun. Suunnitelmaan tulee sisältää ehdotus otannan toteuttamistavasta ja siihen liittyvät voimalaskelmat.

Toteuttamiskelpoinen kokeilu vaatii suunnittelulta hyvää institutionaalista osaamista ja tarkkaa suunnitelmaa siitä miten ja kenen toimesta informaatio- ja byrokraatialoukkuja koskeva kokeilu voidaan käytännössä toteuttaa. Tämä tarkoittaa myös hallinnollisen ja ICT-työn etukäteistä arviointia ja tiivistä yhteistyötä potentiaalisten toteuttajatahojen kanssa.

Yhteydet hallitusohjelman toimeenpanosuunnitelmaan, valtioneuvoston strategioihin ja muuhun selvitys- ja tutkimustoimintaan:

Sipilän hallitus linjasi puoliväliriihessä huhtikuussa 2017 sosiaaliturvauudistuksen käynnistämisestä. Tätä tavoitetta tukee samassa yhteydessä linjattu tutkimuksellisin periaattein tapahtuva suojaosiin liittyvä informaatiokokeilu ja työttömien byrokratiaa vähentävä päätösten pidentämiskokeilu. Luotettavien tulosten saaminen kokeilusta edellyttää huolellista suunnitelmaa, jossa tuotetaan teoreettinen ja käytännöllinen lähtökohta kokeilun toteuttamiseksi. Tämän hankkeen tarkoitus on tuottaa valmis suunnitelma kokeilun toteuttamiseksi.

Tietotuotannon pääasialliset muodot ja raportointi:

- Hanke on luonteeltaan politiikkatoimien arviointia.

1.4 Alueellisen liikkuvuuden ja monipaikkaisuuden mahdollisuudet ja seuraukset

Käytettävissä olevan määrärahan yläraja: 300 000 €
Aikajänne: 2/2018–12/2019

Tietotarpeen tausta ja tarvekuvaus perusteluineen:

Tutkimuksella kartoitetaan keinoja ja välineitä, joilla edistetään työvoiman ja työn kohtaantoa, työvoiman ja työn liikkuvuutta sekä työn monipaikkaisuutta. Hallitus on nostanut esiin alueellisen liikkuvuuden parantamisen keskeisenä keinona työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaannon edistämässä ja samalla mm. positiiviseen rakennemuutokseen vastaamisessa. Hallituksen puolivälitarkastelussa sovittiin työttömien alueellista liikkuvuutta ja pendelöintiä tukevista toimista (työtarjoutten ja liikkuvuusavustuksen käytön laajentaminen, kohdennettu viestintä liikkuvuuden taloudellisista tukimuodoista, liikkuvuusavustuksen soveltamisalan laajennus).

Monipaikkaisuus on erityisesti digitaalisuuden ja tekoälyn myötä kasvava ilmiö. Monipaikkaisuus käsittää mm. asumisen ja vapaa-ajan asumisen sekä lähi- ja etätöiden ja tarjoaa näkökulmia erilaisien aluetyyppien (maaseutu, kaupunki, saaristo) vuorovaikutukseen. Työllisyyden, työvoiman liikkuvuuden, yrittäjyyden tai alueiden kasvupotentiaalin näkökulmasta monipaikkaisuutta ei toistaiseksi ole juuri tutkittu.

Tietoa tarvitaan sekä nykyisistä parhaista keinoista, pullonkauloista ja esteistä että uusista mahdollisuuksista liikkuvuuden ja monipaikkaisuuden edistämiseksi. Tietoa tarvitaan olemassa olevien TE-palveluiden merkityksestä liikkuvuuden edistämässä ja siitä, miten tulevat kasvupalvelut parhaiten vastaisivat alueellisen liikkuvuuden haasteeseen.

Eri hallinnonalojen ja alueellisten toimijoiden uudenaikaiset yhteistyön mahdollisuudet tulee kartoittaa liittyen mm. rekryointipalveluja sekä asumista ja liikkumista koskeviin ratkaisuehdotuksiin. Tutkimuksen kohteena olevan alueellisen liikkuvuuden tulee käsittää päivittäinen pendelöinti, ns. pitkän matkan pendelöinti ja pysyvämpi asuinpaikan vaihtaminen sekä monipaikkainen asuminen, työskentely ja yrittäminen.

Tutkimuskysymyksiä:

- Mikä on monipaikkaisuuden nykytila ja mittakaava? Mitkä ovat keskeisimmät keinot ja välineet, joilla edistetään ja voidaan edelleen edistää työn ja työvoiman kohtaantoa ja lisätä liikkuvuutta? Miten työn ja tuotannon sijoittumista ja investointeja uusille alueille ja toimialoille voidaan edesauttaa ja siten edistää kysynnän ja tarjonnan kohtaantoa? Mitä esteitä ja pullonkaloja alueelliselle liikkuvuudelle ja monipaikkaisuuden hyödyntämiselle on ja miten niitä voitaisiin poistaa esim. sääntelyä purkamalla ja joustavoittamalla tai verotuksen keinoin?
- Minkälaisia mahdollisuuksia työikäisten monipaikkaisuus ja työvoiman liikkuvuus luo eri alueiden kasvulle, yrittäjyydelle ja työllisyydelle? Mitkä ovat parhaat tavat vaikuttaa alueelliseen liikkuvuuteen a) työnvälityksen ja työn vastaanottamisen, b) asuntomarkkinoiden, c) perheen ja d) muuttamiseen liittyvien taloudellisten kannustimien osalta?
- Miten liikkuvuuden ja kohtaannon edistämässä voidaan huomioida paremmin mm. a) digitalisaation, tekoälyn ja alustatalouden luomat uudet mahdollisuudet, b) eri toimijoiden verkostoyhteistyön mahdollisuudet, c) toimittaja- ja alihankintaverkostot osana osaamisen hankintaprosessia, d) pääkaupunkiseudun erityispiirteet e) toiminnallisten alueiden ja kasvuvyöhykkeiden ulko-

puolisten maaseutualueiden erityispiirteet ja f) ulkomailta tulevat kansainväliset osaajat.

- Miten ilmiötä voidaan mitata tilastollisesti ja esittää kartografisesti? Miten yhteiskuntarakenteen suunnittelussa, kuten infrastruktuurin ja palvelujen suunnittelussa ja tarjonnassa, voidaan huomioida monipaikkaisuus ja sen mahdollistaminen? Miten paikkaperustaisuus voi tukea eri alueiden välistä vuorovaikutusta?

Hankkeessa voidaan suunnitella myös toteutettavissa oleva tutkimuksellinen koeasetelma, jolla voitaisiin kartoittaa eri toimenpiteiden vaikuttavuutta.

Yhteydet hallitusohjelman toimeenpanosuunnitelmaan, valtioneuvoston strategioihin ja muuhun selvitys- ja tutkimustoimintaan:

Hanke liittyy hallitusohjelman toteutukseen, erityisesti [Työllisyys ja kilpailukyky](#) ja [Osaaminen ja koulutus](#) -painopisteisiin. Hallituksen puolivälitarkastelun työllisyyspakettia ja mm. positiivista rakennemuutosta ja liikkuvuuden edistämistä koskevat uudet avaukset liittyvät kiinteästi hankkeen toteutukseen. Hankkeella on kiinteä yhteys myös [tulevaisuuden kunta](#) -hankkeeseen ja VN TEAS -hankkeeseen monipaikkaisuuden mahdollisuuksista.

Tietotuotannon pääasialliset muodot ja raportointi:

- Strategian toimeenpanoa tukevaa tietoa
- Toimintavaihtoehtojen vertailua
- Kustannusanalyseja

1.5 Työttömien määräaikaishaastattelujen evaluointi

Käytettävissä olevan määrärahan yläraja: 200 000 €
Aikajänne: 2/2018–12/2018

Tietotarpeen tausta ja tarvekuvaus perusteluineen:

Pääministeri Juha Sipilän hallitus on päättänyt tehostaa työvoimapalvelukokonaisuutta. Tehostamistoimiin on vuoden 2017 talousarviossa osoitettu 17 miljoonaa euroa. Näihin tehostamistoimiin kuuluvat mm. työttömien määräaikaishaastattelut.

Määräaikaishaastatteluille asetetut keskeisimmät tavoitteet ovat olleet:

- työttömän työnhakijan nopea työllistyminen
- pitkäaikaistyöttömyyden ehkäisy
- avointen työpaikkojen nopea täyttyminen.

Määräaikaishaastattelulla on haluttu saavuttaa myös muita päämääriä. Niiden avulla on pyritty tukemaan työllistymissuunnitelmassa sovittujen toimien toteutumista ja edistämään työnhakijan oma-toimista työnhakua. Lisäksi haastattelulla on haluttu parantaa työnhakijan osaamisen ja kyvykkyysien tunnistamista sekä mm. yhteensovittaa henkilöasiakkaiden osaamista työnantaja- ja yri-tysasiakkaiden rekryointitarpeisiin nähden.

Määräaikaishaastattelujen vaikutukset työllisyyteen ilmenevät lyhyellä aikavälillä työttömyyden ta-son tai rakenteen muutoksen kautta. Työttömyyden tasoon taas vaikuttavat työttömyyden virroissa ja työttömyyden kestossa tapahtuneet muutokset. Jonkinlaisia viitteitä on saatu siitä, että määräai-kaishaastattelujen myötä työttömyyttä ja pitkäaikaistyöttömyyttä on saatu purettua.

Useat määräaikaishaastattelujen vaikutukset tulevat kuitenkin viiveellä. Vaikutukset kytkeytyvät muihin toimintaympäristön muutoksiin mm. yleisen taloustilanteen muutoksiin. Lisäksi kaikkia vaiku-tuksia ei tiedetä. Haastattelujen vaikutukset työllisyyteen ja asiakkaiden palveluprosessiin on arvioi-tava ennen kuin päätöksiä jatkosta tehdään. Väliraportti tuotetaan ennen syksyn 2018 budjettineu-votteluja.

Tutkimuskysymyksiä:

Määräaikaishaastattelujen toteuttamistavat ja niiden vaikutukset

- Miten henkilökohtaiset haastattelut on toteutettu?
- Mitkä ovat olleet henkilökohtaisten haastattelujen vaikutukset?

Määräaikaishaastattelujen vaikutukset työllistymiseen

- Ovatko haastattelut vaikuttaneet työllisten tai työvoiman ulkopuolella oleviin tai piilotyöttömien määriin?
- Mitkä ovat muut työllisyysvaikutukset?

Määräaikaishaastattelujen vaikutukset työttömyyden laskuun ja rakenteeseen

- Ovatko haastattelut nopeuttaneet työllistymistä ja ehkäisseet pitkäaikaistyöttömyyttä?
- Mitkä ovat muut työttömyyteen liittyvät vaikutukset?

Hankkeessa voidaan suunnitella myös toteutettavissa oleva tutkimuksellinen koeasetelma, jolla voitaisiin kartoittaa eri toimenpiteiden vaikuttavuutta.

Määräaikaishaastattelujen vaikutukset työpaikkojen täyttymisiin sekä työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaantoon

- Määräaikaishaastattelujen vaikutukset TE-palveluun
- Onko osaamisperusteinen työnvälitys vahvistunut?
- Haastattelujen vaikutukset työnhakijan omatoimiseen työnhakuun
- Haastattelujen vaikutukset työllistymissuunnitelmassa sovittujen toimien toteuttamiseen tai palveluihin ohjaamiseen
- Haastattelujen vaikutukset niitä tukeviin ostopalveluihin
- Mitkä ovat muut vaikutukset asiakkaiden palveluprosessiin?

Määräaikaishaastattelujen kustannusvaikutukset

- Esim. tukimuotojen ja palvelujen käytön muuttuminen

Hankkeessa voidaan suunnitella myös toteutettavissa oleva tutkimuksellinen koeasetelma, jolla voitaisiin kartoittaa eri toimenpiteiden vaikuttavuutta.

Yhteydet hallitusohjelman toimeenpanosuunnitelmaan, valtioneuvoston strategioihin ja muuhun selvitys- ja tutkimustoimintaan:

Hanke liittyy [hallitusohjelman painopisteisiin](#), jotka koskevat työvoimahallinnon toimivuutta ja kilpailukyvyn parantamista sekä työn tarjonnan vahvistamista.

Tietotuotannon pääasialliset muodot ja raportointi:

- Poliittikkatoimien arviointia;
- Strategian toimeenpanoa tukevaa tietoa;
- Toimintavaihtoehtojen vertailua sekä
- Kustannusanalyseja

1.6 Rakennusalan kilpailukyky ja rakentamisen laatu Suomessa

Käytettävissä olevan määrärahan yläraja: 200 000 €
Aikajänne: 2/2018–3/2019

Tietotarpeen tausta ja tarvekuvaus perusteluineen:

Rakentaminen vaikuttaa monin eri tavoin kansantalouteen ja yhteiskuntaan. Rakennustuotannon arvo vuonna 2015 oli 29,2 mrd euroa ja rakentamisen arvonlisäyksen osuus bruttokansantuotteesta on ollut viime vuosina noin 5,5 %. Rakentaminen työllistää yli 200 000 ihmistä. Rakentamisen ratkaisuilla ja tuotoksilla on suuri merkitys paitsi muiden yritysten kilpailukykyyn, myös ympäristölle ja kansalaisten hyvinvoinnille. Sen kustannukset ja laatu heijastuvat yritysten kiinteiden investointien kustannuksiin. Talouspolitiikan asiantuntijat ovat nostaneet toistuvasti esiin tarpeen tehostaa ja kehittää rakentamista ja rakennusala, jotta työvoiman liikkuvuus, ja sitä kautta edellytykset talouden kasvulle paranisivat. Rakentaminen on myös monin tavoin keskeisessä asemassa haettaessa kestävä kehityksen mukaisia ratkaisuja yhteiskunnallisiin haasteisiin. Toisaalta rakentamisen kilpailukyky riippuu pitkälti siitä, kuinka hyvin rakennusala onnistuu hyödyntämään yhteiskunnan ja toimintaympäristön (myös globaalin) muutokseen liittyviä haasteita ja mahdollisuuksia. Tällaisia ovat esim. uudet teknologiat (mm. digitalisaatio), väestörakenteen muutos, kaupungistumiskehitys, ihmisten kulutustottumusten ja arvojen muutos sekä liiketoiminnan globalisoituminen.

Huolimatta rakentamisen suuresta taloudellisesta ja yhteiskunnallisesta merkityksestä rakentaminen toimialana näyttää jääneen katveeseen elinkeino-, innovaatio- ja kasvupolitiikassa. Meneillään oleva rakennusalan "buumi" luo kuitenkin yhä kasvavia tarpeita alan kilpailukykyä kehittämiseksi sekä julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyölle alan tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnassa.

Rakennusalan kehittämisen tueksi tarvitaan kokoava arvio alan tilanteesta ja kehitysnäkymistä, ml. alan rakenne, kilpailutilanne, lyhyen ja pitkän aikavälin kilpailukyky ja niihin vaikuttavat tekijät. Työssä tulee tunnistaa ne tekijät, joihin vaikuttamalla voidaan edistää kustannustehokasta ja laadukasta rakentamista sekä alan uudistumista, kansainvälistymistä ja kasvua. Ajantasaisen tiedon avulla niin julkiset toimijat kuin ala itse voivat kohdistaa kehittämistoimenpiteensä kustannustehokkaasti rakentamisen kilpailukykyyn ja muun kehittämisen kannalta oleellisiin asioihin. Tutkimuksen tuottamaa tietoa on mahdollista hyödyntää yritystasollakin liiketoimintaa kehitettäessä.

Tutkimuskysymyksiä:

- Millaisia rakennusalan yritys- ja markkinarakenteen sekä kilpailutilanne ovat? Miten ne ovat kehittyneet viime vuosina?
- Millainen on Suomen rakennusalan kustannuskilpailukyky (lyhyen aikavälin kilpailukyky) ja rakenteellinen kilpailukyky (pidemmän aikavälin kilpailukyky) ja mikä on alan tuottavuuden tilanne? Miten kilpailukyky ja tuottavuus ovat kehittyneet viime vuosina?
- Mitkä ovat (olleet) kilpailukykyyn ja tuottavuuteen vaikuttavat tärkeimmät tekijät?
- Mitkä ovat kilpailukykyyn ja tuottavuuden kannalta merkittävimpiä tulevaisuuden tekijät? (Esim. rakentamisen sisäiset tai sen toimintaympäristöön liittyvät tekijät).
- Miten Suomen rakentamisen kilpailukyky ja tuottavuus vertautuvat tärkeimpiin verrokkimaihin?
- Missä määrin Suomen rakentaminen on kansainvälistynyt? Mitkä ovat rakentamisen kansainvälistymisen merkittävimmät esteet, haasteet ja mahdollisuudet? Kansainvälistymisellä tarkoitetaan tässä sekä suomalaisten yritysten toiminnan laajentumista ulkomaille, että ulkomaisten yritysten osallistumista Suomessa tapahtuvaan rakentamiseen.

- Mitkä ovat ne kriittiset kilpailukykytekijät tai kannustimet, joihin vaikuttamalla voitaisiin parhaiten edistää alan kilpailukykyä, uudistumista, vientiä/kansainvälistymistä ja kasvua niin lyhyellä kuin pidemmällä aikavälillä?
- Miten näitä tekijöitä olisi järkevintä kehittää? Mitä alan tulisi tehdä itse? Miten julkinen sektori voisi tarkoituksenmukaisesti edistää alan kehittymistä ja uudistumista?

Tutkimus kohdistuu rakennusalaan (TOL 41-43) sekä keskeisiin tukitoimialoihin (rakennustuoteteollisuus sekä rakennusalan suunnittelu ja konsultointi). Kansainvälinen vertailu kohdistetaan Suomen keskeisiin kilpailijamaihin.

Hankkeen menestyksellä toteuttaminen edellyttää tutkimuskonsortiota, jossa on mukana sekä syvällistä taloustieteellistä osaamista että riittävää toimialan ja siihen liittyvien instituutioiden sekä yhteiskunnallista tuntemusta.

Tutkimuksen toteuttaminen edellyttäneen monien eri menetelmien soveltamista: olemassa olevan tiedon meta-analyysiä (kirjallisuuskatsaus), tilastollisia analyysejä, kyselyä, haastatteluja ja muiden laadullisten menetelmien käyttöä. Rakennusalan käännealv-velvollisuus voi antaa erinomaisen mahdollisuuden tutkia alan tuotantorakenteita ja alihankintaketjuja. Hakijoiden tulee ilmoittaa hakemuksessaan, mitä aineistoja heillä on käytettävissään analyysejä varten.

Hankkeen aloittaminen vuoden 2018 alussa ja päättäminen viimeistään vuoden 2019 alussa mahdollistaa sen, että tutkimuksen tulokset ovat käytettävissä vuoden 2019 hallitusohjelman neuvotteluissa.

Yhteydet hallitusohjelman toimeenpanosuunnitelmaan, valtioneuvoston strategioihin ja muuhun selvitys- ja tutkimustoimintaan:

Tutkimus liittyy sisällöllisesti hallituksen [työllisyyden ja kilpailukyyn kärkihankkeeseen](#) ja sillä on liittymäpintoja myös moniin muihin hallituksen kärkihankkeisiin.

Tietotuotannon pääasialliset muodot ja raportointi:

- Ennakointitietoa ja taustoitusta, mukaan lukien olemassa olevan tiedon meta-analyysit;
- Strategian toimeenpanoa tukevaa tietoa, mukaan lukien tilannekuva-analyysit sekä
- Toimintavaihtoehtojen vertailua

1.7 Kuntien asuntopolitiikka ja kaavoitus – kannustinelementtejä valtionosuusjärjestelmään?

Käytettävissä olevan määrärahan yläraja: 100 000 €

Aikajänne: 2/2018–12/2018

Tietotarpeen tausta ja tarvekuvaus perusteluineen:

Hallituksen yhtenä kärkihankkeena on asuntorakentamisen lisääminen. Sote- ja maakuntauudistuksen jälkeen kunnille jää edelleen kaavoitusmonopoli. Useat eri tahot ovat arvioineet, että kasvukeskuksissa ei kaavoiteta asuntoja tarpeeksi suhteessa asuntojen kysyntään. Asuntojen tarjonnan vähyys suhteessa kysyntään on johtanut esimerkiksi pääkaupunkiseudulla voimakkaaseen asuntojen hintojen kasvuun, jonka on arveltu hidastavan pääkaupunkiseudun kasvua ja sitä kautta haittaavan koko kansantaloutta.

Tutkimuksen tavoitteena on tarkastella talousteoreettisen kirjallisuuden kautta, miten sote- ja maakuntauudistuksen jälkeinen valtionosuusjärjestelmä kannustaa kuntia kasvattamaan väkilukuaan. Tutkimuksessa tulisi pohtia sitä, että ohjaako uusi valtionosuusjärjestelmä kuntia tavoittelemaan tietynlaisia asukastyyppejä (esim. lapsiperheet, vanhukset, jne.)?

Toiseksi tutkimuksessa pyritään selvittämään sitä, millaisia kannustinelementtejä ja kriteereitä valtionosuusjärjestelmään olisi mahdollista rakentaa, mitkä edistäisivät kuntien asuntokaavoitusta ja kasvua siten, että asuntotarjonta tukisi alueen elinvoimaisuutta ja kasvua sekä yritysten työvoimatarpeita (esim. sosiaalisen asuntotuotannon kautta). Tutkimuksessa olisi tarkoitus selvittää kirjallisuuskatsauksen ja teoreettisen pohdinnan kautta sitä, onko kaavoitusta ja kasvua kannustavia yksittäisiä kriteereitä mahdollista lisätä valtionosuusjärjestelmään.

Tutkimuksen toivotaan tuovan uusia näkökulmia ja avauksia valtionosuusjärjestelmän kehittämiseen sekä edistävän hallituksen asuntopoliittisia tavoitteita.

Tutkimuskysymyksiä:

- Kannustaako uusi valtionosuusjärjestelmä kuntia lisäämään asukaslukuaan?
- Ohjaako uusi valtionosuusjärjestelmä kuntia tavoittelemaan tietynlaisia asukastyyppejä (esim. lapsiperheet, vanhukset, jne.)?
- Onko valtionosuusjärjestelmä oikea kanava kannustaa kuntia lisäämään asuntotuotantoa? Mitä muita, taloudellisesti voimakkaampia instrumentteja valtiolla on tai voisi olla käytössä?
- Onko valtionosuusjärjestelmään mahdollista lisätä sellaisia kriteereitä, jotka edistävät kuntien kaavoitusta ja asuntotuotantoa? Millainen valtionosuusjärjestelmä olisi näillä kriteereillä? Minkälaisia vaikutuksia sillä olisi erityyppisille kunnille?
- Millaiset kriteerit kannustaisivat kuntia lisäämään asuntotuotantoa ja kaavoitusta (ml. mahdolliset kv. esimerkit)?

Hankkeen menestyksellinen toteuttaminen edellyttää hyvää asuntomarkkinoiden tuntemusta sekä perehtyneisyyttä kuntien valtionosuusjärjestelmään ja kannustinmekanismeihin. Hakijoiden tulee ilmoittaa hakemuksessaan, mitä aineistoja selvitystyössä käytetään.

Yhteydet hallitusohjelman toimeenpanosuunnitelmaan, valtioneuvoston strategioihin ja muuhun selvitys- ja tutkimustoimintaan:

Tutkimus tukee hallituksen toimintasuunnitelman vuosien 2017–2019 kärkihanketta "[Asuntorakentamista lisätään](#)". Tämän lisäksi tutkimus tukee hallituksen reformia "[Tulevaisuuden kunta](#)", jossa tavoitteena on uudistaa peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmää.

Tietotuotannon pääasialliset muodot ja raportointi:

- Ennakointitietoa ja taustoitusta valtionosuusjärjestelmän kehittämistä varten

1.8 Yritystukien vaikutukset globaaliin kilpailukykyyn

Käytettävissä olevan määrärahan yläraja: 350 000 €

Aikajänne: 2/2018–3/2019

Tietotarpeen tausta ja tarvekuvaus perusteluineen:

Kilpailukyvyyn aliministeriryhmä linjasi kesäkuussa 2017, että työ- ja elinkeinoministeriö valmistelee yhdessä valtiovarainministeriön kanssa tutkimuksen suurimpien kustannusperusteisten tukien vaikutuksista globaaliin kilpailukykyyn ja kansainvälisen kilpailu- ja markkinatilanteen kuvaaminen tukien tarpeellisuuden määrittämiseksi. Osana vaikutuksia selvitetään tukien kohdentumista mahdollisten päällekkäisyyksien ja eri suuntaan ohjaavien tukien kartoittamiseksi.

Tutkimuksessa on kaksi osaa:

- a) kansainvälinen kilpailu- ja markkinatilanne, vaikutukset kansainväliseen kilpailukykyyn ja tukien kohdentuminen
- b) huoltovarmuudella perustellut yritystuet

Tutkimus voidaan tarjota tehtäväksi joko kokonaisuutena (osiot a+b) tai tarjouksessa voidaan keskittyä vain toiseen mainituista kokonaisuuksista. Kokonaisuutena tutkimukseen myönnetään korkeintaan edellä mainittu summa. Määräraha voidaan jakaa kohteiden a ja b kesken (esim. a) 250 000 euroa ja b) 100 000 euroa).

Tarkoituksena on, että tutkimuksen toteuttajat voivat tehdä ehdotuksen valittavista tuista. Seuravassa on luettelo suurimmista tuista, joilla ei arvioida olevan vaikutusta pitkän aikavälin tuottavuuskehitykseen:

- Teollisuuden, kasvihuoneiden ja konesalien alempi sähköverokanta
- Irtaimen käyttöomaisuuden hankintamenojen poistamiseen sisältyvä verotuki
- Uusiutuvan energian tuotantotuki (tuulivoima, biokaasu, puupolttoaine, metsähake) (syöttötariffi)
- Energiaintensiivisten yritysten veronpalautus
- Turpeen normia alempi verokanta
- Yhdistetyn sähkön ja lämmön tuotannon (CHP) puolitettu Co2 -vero
- Kauppa-alusten työvoimakustannustuki
- Tuki puuntuotannon kestävyys turvaamiseen eli kestävän metsätalouden ohjelma (ns. Kemera-tuki)
- Päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensatiotuki
- (Maatalouden energiaveron palautus)
- Kaivostoiminnan alempi sähköverokanta

Kohdentumistarkasteluun tulee sisällyttää laajempi joukko yritystukia (lähtökohtana virkamiesselvityksessä esitetyt 4 mrd. euron tuet). Tutkimuksen odotetaan sisältävän mikroekonometrinen analyysi (yritystason aineistoilla).

Hankkeessa voidaan suunnitella myös toteutettavissa oleva tutkimuksellinen koeasetelma, jolla voitaisiin kartoittaa eri toimenpiteiden vaikuttavuutta.

Tausta, mm.:

- Virkamiesselvitys yritystukien vaikutuksista talouskasvuun (TEM Raportteja 22/2017)
- Yritystukiselvitys, selvitysmies Pietarinen (TEM Julkaisuja 7/2012)
- Yritystukien vaikuttavuus (TEM Raportteja 7/2011)
- Yritystuet (TEM oppaat ja muut julkaisut 11/2016)
- Tehtyjä tai meneillään olevia TEAS-hankkeita aiheeseen liittyen:
 - o Timo Rauhanen, Sami Grönberg, Jarkko Harju ja Tuomas Matikka (2015): Yritystuki- en arviointi ja vaikuttavuus, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 8/2015.
 - o Ilkka Ylhäinen, Petri Rouvinen, Tero Kuusi (2016): Katsaus yksityisen t&k-toiminnan ja sen julkisen rahoituksen vaikuttavuuteen, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimus- toiminnan julkaisusarja 57/2016.
 - o Jarkko Harju, Topi Hokkanen, Marita Laukkanen, Kimmo Ollikka, Saara Tamminen (2016): Vuoden 2011 energiaverouudistuksen arviointia, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 61/2016.
 - o Jarkko Harju, Seppo Kari, Aliisa Koivisto, Tero Kuusi, Tuomas Matikka, Niku Määttä- nen, Mika Pajarinen, Olli Ropponen,
 - o Petri Rouvinen, Tarmo Valkonen (2017): Yritysverotus, investoinnit ja tuottavuus, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 6/2017.
 - o Matleena Kniivilä, Kalle Määttä, Emmi Haltia, Jyri Hietala, Janne Huovari, Karina Jutila (2017): Kohti biotaloutta: kapeikot ja ohjauskeinojen suuntaus, Valtioneuvoston sel- vitys- ja Tutkimustoiminnan julkaisusarja 16/2017
 - o [Kiertotalouden taloudelliset ohjauskeinot](#)

Tutkimuskysymyksiä:

OSIO a):

- Kansainvälinen kilpailu- ja markkinatilanne eli suomalaisten tuen kohteena ole- vien yritysten kilpailuasema suhteessa ulkomaisiin kilpailijoihin: Millainen on tar- kasteluun valittujen tuettujen toimialojen kansainvälinen kilpailu- ja markkinatilanne tällä hetkellä? Milla muilla keinoilla kuin tuilla kilpailu- ja markkinatilanteeseen voidaan vaikuttaa? Missä kilpailijamaissa on vastaavia tukia käytössä tai millä muilla keinoilla kilpailukykyä kil- pailijamaissa tuetaan?
- Tukien vaikuttavuus: Mitkä ovat tukien suorat vaikutukset globaaliin kilpailukykyyn? Mil- laisia merkittäviä kilpailuvaikutuksia tuet aiheuttavat? Ohjaavatko eri politiikkakokonaisuuksien tuet toimintaa samaan suuntaan? Onko tuissa päällekkäisyyksiä? Miten eri tuet kohden- tuvat eri toimialoille.
- Tukien tarkoituksenmukaisuus ja markkinapuutteet: Olisiko tuki korvattavissa muilla toimenpiteillä ja mitä ne olisivat? Ovatko tuet edelleen tarpeellisia tässä taloustilanteessa (oletus: orastava talouskasvu)? Millainen tukilupaus pitää antaa pitkävaikutteiseen investoin- tiin esim. uusiutuvan energian osalta (vuosikymmenten mittainen koko käyttöiän vai onko olosuhteita, jossa menestykseen riittää lyhyempiaikainen tuki)? Miten tukia voitaisiin muut- taan asteittain ja pitkällä aikavälillä siten, ettei yritystuille olisi tarvetta tai että tarve olisi ny- kyistä selkeästi vähäisempi?

OSION b) tutkimus rajataan koskemaan tukia, jotka perustuvat kokonaan tai osittain huoltovar- muustavoitteisiin ja joiden tavoite toteutetaan varmistamalla kansainvälinen kilpailukyky (turpeen alempi verokanta ja merenkulun tuet kuten kauppa-alusten työvoimakustannustuki ja tonnistovero

tai matkustajamyynnin verotulot.

Tutkimuskysymyksiä osioon b:

- Ovatko huoltovarmuustavoitteilla perustellut tuet kustannustehokkaita keinoja huoltovarmuuden varmistamiseksi ja mitkä olisivat vaihtoehtoisia politiikkatoimia tavoitteen saavuttamiseksi?
- Vääristävätkö tuet merkittävästi kilpailua ja miten se ilmenee? Ovatko tuet kustannustehokkaita keinoja tavoitteen saavuttamiseksi?
- Ovatko tuet edelleen tarkoituksenmukaisia keinoja tavoitteen saavuttamiseksi. Olisiko tuki korvattavissa muilla toimenpiteillä ja mitä ne olisivat?

Yhteydet hallitusohjelman toimeenpanosuunnitelmaan, valtioneuvoston strategioihin ja muuhun selvitys- ja tutkimustoimintaan:

Tutkimus liittyy hallitusohjelman kärkihankkeeseen [kilpailukyyn vahvistaminen elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksiä parantamalla](#) (yritystukijärjestelmän kehittäminen).

Tutkimus tukee työ- ja elinkeinoministeriön kasvuvisiön toteuttamista ja huoltovarmuuden tavoitepäättökseen uudistamista.

Eduskunnan talousvaliokunta on 7.4.2016 mietinnössään (HE 22/2016) tunnistanut yritystukijärjestelmän yhdensuuntaistamisen ja vaikuttavuuden arvioinnin kriittisen tarkastelun tarpeen. Valiokunnan mukaan yritystukia tulisi kohdistaa toiminnan edellytysten vahvistamiseen varsinaisen toiminnan tukemisen sijasta. Kehityssuunnan tulisi olla sellainen, että julkisille tukimekanismeille ei olisi tarvetta tai että tarve olisi huomattavasti vähäisempi.

Tietotuotannon pääasialliset muodot ja raportointi:

Strategian toimeenpanoa tukeva tieto, tilannekuva-analyysi, politiikkatoimien ex post arviointi. Väli-raportointi erikseen sovittavilta osin 8/2018.

Toteuttajan valinnassa huomioitavat asiat:

Hanke sisältää kansainvälisen vertailun ja kilpailuympäristöanalyysin, joka voidaan jakaa osiin esim. teeman tai tukien tai kohtien a ja b mukaan. Tutkimusryhmään toivotaan mukaan kansainvälistä osaamista. Tutkimussuunnitelmasta tulee käydä ilmi mihin tukiin tutkimuksessa keskitytään ja millä perusteilla ne on valittu. Hakijoiden tulee ilmoittaa hakemuksessaan, mitä aineistoja heillä on käytettävissään analyysia varten. Kohdassa a ansioksi luetaan keskittyminen suurimpiin tukiin.

1.9 Verotuksen rakennemuutoksen pitkän aikavälin suunnitelma

Koko: 200 000 €

Aikajänne: 4/2018 – 4/2019

Tietotarpeen kuvaus ja perustelut:

Verotukseen kohdistuu paineita yhtäältä digitaalisen talouden räjähdysmäisestä kasvusta, työn tekemisen uusista tavoista ja toisaalta myös kansainvälisestä verokilpailusta. Suomen kaltaisen pienen ja avoimen talouden tulee huolehtia kilpailukykyisestä ja kannustavasta verotusympäristöstä.

Yritys- ja tuloverojärjestelmällä on keskeinen rooli Suomen kansainväliselle kilpailukyvyille ja yrittämiselle suotuisan toimintaympäristön varmistamisessa. Kilpailukykyisyys, ennakoitavuus ja johdonmukaisuus ovat keskeisiä hyvän verojärjestelmän ominaisuuksia, joilla voidaan rohkaista talouden toimijoita tekemään pitkän aikavälin investointeja osaamiseen ja tuotantotoimintaan. Kilpailukykyisellä verojärjestelmällä taataan mahdollisimman hyvät edellytykset talouskasvulle ja siten myös veropohjien kasvulle, jolla mahdollistetaan hyvinvointiyhteiskunnan kestävä rahoitus tulevaisuudessa.

Hallitus on päättänyt käynnistää selvitystyön, jonka tavoitteena on tehdä esitys verotuksen rakennemuutoksen pitkän aikavälin suunnitelmaksi. Selvitys pohjustaa ehdotuksia yritys- ja tuloverotuksen kehittämisestä siten, että verojärjestelmä ottaa huomioon muutokset taloudellisessa toimintaympäristössä sekä luo hyvät edellytykset talouskasvulle kannustamalla yritystoiminnan harjoittamiseen ja työn tekemiseen. Pitkän aikavälin suunnitelmalla annetaan kansalaisille ja yrityksille selkeä signaali siitä, että Suomi on jatkossakin valtio, jossa kannattaa kouluttautua, tehdä työtä, investoida, työllistää ja laajentaa toimintaa.

Keskeiset tutkimuskysymykset:

- Minkälainen verorakenne edistäisi parhaiten talouskasvua ja työllisyyttä Suomessa, ottaen huomioon yhtäältä taloutemme erityispiirteet, ja toisaalta julkisen talouden kestävyys-tavoitteet pitkällä aikavälillä?
- Miten verotuksessa tulisi huomioida työn tekemisen uudet muodot ja uudet tuotantoteknologiat?
- Millainen henkilö- ja yritysverojärjestelmä kannustaisi kouluttautumaan ja vahvistaisi panostuksia tutkimukseen ja tuotekehitykseen sekä edistäisi innovaatioiden luomista.
- Millainen verotus vahvistaisi Suomen asemaa globaaleissa arvoketjuissa ja kasvattaisi viennistä saatavaa hyötyä Suomen taloudelle sekä kerryttäisi verotuloja parhaiten Suomeen ottaen huomioon kansainvälinen verokilpailu ja digitaalinen talous?
- Millainen verotus tukisi elinkeinorakenteen uudistumista ja laajentumista?
- Tuloverotuksen ja yritysverotuksen pitkän aikavälin linjaukset Suomen verojärjestelmän kokonaisuudessa.

Hankkeen tuotos:

Hankkeen loppuraportissa tulee käsitellä laajasti Suomen verojärjestelmään kohdistuvia paineita ja luoda suuntaviivoja verotuksen rakenteen pitkän aikavälin muutostarpeista, tehdä konkreettinen ehdotus yritys- ja tuloverotuksen pitkän aikavälin linjaukseksi. Loppuraportin tulee sisältää kansainvälistä vertailua sekä kootusti tietoa Suomen talouden kehityksestä ja verojärjestelmän muutoksista yli ajan.

Mahdolliset linkit valtioneuvoston strategioihin ja muuhun selvitys- ja tutkimustoimintaan:

- [Hallitusohjelman toteutus](#)
- [Budjettiriihen kirjaus 2017](#)
- Hallituksen työllisyystavoite
- Sosiaaliturvan uudistaminen
- Kannustinloukkujen purkaminen
- Osinko- ja yhteisöverotuksen kehittäminen
- Yritystukien uudistaminen
- [Hallituksen tulevaisuusselonteko](#)

Tietotuotannon pääasialliset muodot ja raportointi:

- Toimintavaihtoehtojen vertailua (kirjallisuusanalyysi ja kansainvälinen vertailu)